

Een verrassende nieuwe vindplaats van *Chorthippus apricarius* (L.) in Nederland

B. Achterkamp & R. Kleukers

Krulmate 111, 8014 KH Zwolle
postbus 9517, 2300 RA Leiden

Mededeling EIS-Nederland nr. 65

Samenvatting

Tot voor kort was *Chorthippus apricarius* slechts van één plek in Nederland bekend. De soort, die vanwege zijn karakteristieke geluid 'locomotiefje' wordt genoemd, is sinds 1940 bekend van het kalkgrasland de Wrakelberg in Zuid-Limburg en de nabije omgeving. Recentelijk werd tijdens inventarisaties in het kader van het sprinkhanenproject van EIS-Nederland een groot aantal nieuwe populaties in de omgeving van Zwolle ontdekt (Kleukers & Odé, 1992).

Dit artikel maakt melding van een verrassende nieuwe vindplaats van *C. apricarius* in Noord-Holland.

Inleiding

In 1940 vond F. Willemse *C. apricarius* op de Wrakelberg in Zuid-Limburg (Willemse, 1940). Sinds die tijd is de soort in de omgeving van de oorspronkelijke vindplaats regelmatig, maar in lage dichtheden en in een beperkt gebied, aangetroffen. In 1990 ontdekte B. Odé een nieuwe vindplaats in de Vreugderijkerwaard in Overijssel. Nader onderzoek leerde dat *C. apricarius* in de omgeving van Zwolle op een groot aantal plaatsen, in vaak hoge dichtheden, voorkomt, vooral in de stedelijke omgeving (Kleukers & Odé, 1992).

Het voorkomen in Santpoort

De eerste auteur hoorde tijdens een fietstocht op 31 juli 1992 enkele mannetjes van *Chorthippus apricarius* in de buurt van Santpoort (NH). Het betrof een klein aantal exemplaren in een voedselrijke berm met greppel, langs doorgaande weg van Santpoort-Zuid naar Bloemendaal. Hij verzamelde één mannetje, dat in de collectie van het Nationaal Natuurhistorisch

Fig. 1. Voorkomen van *Chorthippus apricarius* in de omgeving van Santpoort (N.H)

Museum te Leiden is gedeponiseerd. Nadere bestudering van de omgeving van deze berm leverde een groot aantal nieuwe populaties op (figuur 1).

Het was opvallend dat op vrijwel alle plaatsen de dichthe-

Fig. 2. Vindplaatsen van *Chorthippus apricarius* in Nederland (UTM; 10x10 km)

den vrij hoog waren. Vooral in een zandige paardewei aan de binnenduinrand en een schrale spoorberm met veel lage braam, was de soort dominant. In de spoorberm werden over een lengte van 150 meter zeker 100 zingende mannetjes geteld. Begeleidende soorten waren *Chorthippus brunneus*, *C. albomarginatus*, *C. parallelus* en in mindere mate *C. mollis*. Vooral het voorkomen van *C. parallelus* is interessant, omdat deze soort in Noord-Holland vrij zeldzaam en lokaal is. Toen deze nieuwe gegevens bekend werden gemaakt, bleek dat M. van Veen al op 5 juli 1992 een mannetje en vrouwtje van *C. apricarius* langs het spoor bij Santpoort verzamelde.

In fig. 2 zijn de vindplaatsen van *C. apricarius* in Nederland in kaart gebracht.

Discussie

Nu in korte tijd twee grote, nieuwe vindplaatsen van *C. apricarius* zijn gevonden, kan men zich afvragen of dit recente immigratie betreft of dat er sprake is van oude populaties. In dit laatste geval zou de soort door vele generaties entomologen over hoofd gezien moeten zijn. Het is natuurlijk een vrij onopvallende soort, waarvan het geluid eventueel verward zou kunnen worden met dat van *C. mollis*. Ook is het biotoop van deze soort, bermen en ruderaal terreinen, niet de meest voor de hand liggende verzamelaarsplaats voor entomologen.

Kleukers & Odé (1992) constateren dat, gezien de biotoopeisen, slechts een fractie van het potentieel biotoop bezet is. Om dit te verklaren veronderstellen zij een afwijkend dispersie-mechanisme. Dispersie zou slechts incidenteel en onder speciale omstandigheden plaatsvinden, waarbij in korte tijd nieuwe gebieden bevolkt worden. Daarna zou de situatie zich weer voor langere tijd stabiliseren. Op deze manier zou het verspreidingsbeeld, met een klein aantal populaties, maar met hoge populatiedichtheden, mogelijk verklaard kunnen worden. De nieuwe gegevens lijken niet in tegenspraak met deze theorie.

Nader onderzoek zal leren of de soort nog op andere plekken in de omgeving voorkomt. Hierbij lijken vooral de bermen van de A208 en andere delen van de spoorlijn, geschikt als biotoop.

Literatuur

- Kleukers, R.M.J.C. & B. Odé, 1992. Het voorkomen van *Chorthippus apricarius* in Nederland (Orthoptera: Acrididae). Ent. Ber., Amst. 52: 89-94.
- Willemse, C., 1940. Een voor de Nederlandse fauna nieuwe *Chorthippus* soort (Ins. Fam. Orthoptera). Natuurh. Maandbl. 29: 90-91.

Résumé

Chorthippus apricarius a été capturé à Santpoort (Hollande septentrionale), ce qui constitue la troisième localité de l'espèce aux Pays-Bas. L'espèce y est abondante, surtout dans une prairie au bord des dunes et à côté du chemin de fer. La question se pose si les deux populations découvertes récemment, existent depuis longtemps ou s'il s'agit d'une immigration récente.